

Handreiking Gegevensuitwisseling Detentie en Re-integratie

Voor DJI, gemeenten en de reclassering

1 juli 2021

Inhoud

Inleiding	3
1. Over deze handreiking.....	4
2. Gegevens voor het opstellen en vaststellen van het D&R-plan.....	5
Meer noodzakelijke gegevens voor uitvoering van het D&R-plan.....	5
Gegevens over zorgtrajecten	6
3. Gegevensuitwisseling in de praktijk	8
De samenwerking in het kort	8
Afstemming tussen DJI en reclassering.....	8
3a. Binnen tien werkdagen na binnenkomst in de PI.....	9
Melding van de detentie aan de gemeente en de reclassering	9
Onmiddellijke afstemming tussen gemeente, PI en/of de reclassering	10
3b. Binnen uiterlijk vier weken na binnenkomst in de PI.....	10
De gemeente gaat in gesprek met de gedetineerde burger	10
Het trajectgesprek.....	11
3c. Gegevensuitwisseling buiten het trajectgesprek om	12
Nadere afstemming van het D&R-plan tussen DJI, gemeente of reclassering	12
4. Algemeen kader gegevensbescherming.....	13
Doel en doelbinding	13
Proportioneel en subsidiair	14
Rechten van betrokkenen	15
Gegevensbescherming	16
Wel of geen persoonsgegevens	17
5. Bewaartermijnen en verwerkingsregime	18
Bewaartermijnen.....	18
Toepasselijk verwerkingsregime (Wjsg of AVG).....	18
6. Andere mogelijkheden voor gegevensuitwisseling.....	20
Forensische zorg.....	20
Risico's op geweld	20
Gegevensuitwisseling in het Zorg- en Veiligheidsdomein.....	20
Ketenveldnorm in het ZVH	20

Gegevensuitwisseling op grond van zwaarwegend algemeen belang, artikel 51c Wjsg	21
Bijlage Wettelijke bepalingen.....	22
Artikel 18a Penitentiaire beginselenwet	22
Artikel 20d Penitentiaire Maatregel.....	22

Inleiding

Deze handreiking beschrijft de mogelijkheden voor gegevensuitwisseling per 1 juli 2021 in de samenwerking tussen de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), gemeenten¹ en de reclassering, die in lijn is met wet- en regelgeving. De handreiking beperkt zich tot de uitwisseling in het reguliere re-integratietraject. De kern hiervan is dat het werken met toestemming van de gedetineerde, zoals geïntroduceerd in mei 2019, niet meer nodig is voor afstemming van het een detentie- en re-integratieplan (D&R-plan). Andere vormen van gegevensuitwisseling (bijv. in het kader van de Bestuurlijke Informatie Justitiabelen of art. 18b Wet straffen en beschermen) vallen hier dus buiten.

Waar mogelijk wordt voor iedere gedetineerde in samenspraak met hem of haar een D&R-plan opgesteld. Dit plan wordt periodiek bijgesteld op basis van het detentieverloop en de voortgang ten aanzien van de re-integratiedoelen. Het D&R-plan beschrijft hoe de gedetineerde, de penitentiaire inrichting (PI), de gemeente, reclassering en netwerkpartners samen werken aan een succesvolle terugkeer naar de maatschappij.

Gegevensuitwisseling over detentie en re-integratie is voor de PI, de gemeente en de reclassering cruciaal om hun wettelijke taken ten aanzien van de ondersteuning van gedetineerden goed te kunnen uitvoeren. De Wet straffen en beschermen (Wet SenB) regelt dat per 1 juli 2021 voor het vaststellen, aanpassen en uitvoeren van het D&R-plan gegevens over de basisvoorwaarden kunnen worden gedeeld tussen DJI, de gemeenten en de reclassering.

Artikel 18a Penitentiaire beginselenwet (Pbw) bevat de grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens door de PI, de reclassering en gemeente t.b.v. de totstandkoming, aanpassing en uitvoering van het D&R-plan. Deze juridische grondslag is nader uitgewerkt in artikel 20d van de Penitentiaire Maatregel (Pm). Dit besluit geeft weer welke gegevens m.b.t. de basisvoorwaarden kunnen worden verwerkt en (onderling) verstrekt. Uitgangspunt daarbij is dat de verwerking beperkt blijft tot de voor partijen strikt noodzakelijke informatie om de taken op het gebied van re-integratie uit te kunnen voeren.

Artikel 18a Pbw is een aanvulling op andere grondslagen voor de uitwisseling van gegevens. Die andere grondslagen komen terug in hoofdstuk 6.

¹ Met de term gemeente wordt telkens het college bedoeld.

1. Over deze handreiking

Een goede samenwerking tussen DJI en haar netwerkpartners is een van de uitgangspunten in de visie op gevangenisstraffen van 17 juni 2018.² Hierin staat dat gemeenten en reclassering beter worden geïnformeerd en sneller worden betrokken bij het D&R-plan. Op 2 juli 2019 is de samenwerking tussen DJI, gemeenten en de drie reclasseringsorganisaties (3RO)³ bekrachtigd in het bestuurlijk akkoord 'Kansen bieden voor re-integratie'. In aanvulling hierop geeft de Handreiking 'Kansen bieden voor re-integratie: In de praktijk' een praktische uitwerking van het bestuurlijk akkoord.⁴ De uitwerking van het bestuurlijk akkoord is opgepakt in verschillende regionale pilots en samenwerkingsverbanden. Best practices worden onderling gedeeld.

De werkafspraken in de voorliggende handreiking gegevensuitwisseling Detentie & Re-integratie zijn een uitwerking van het juridische kader voor gegevensuitwisseling voor het vaststellen, aanpassen en uitvoeren van D&R-plannen. Het betreft praktische handvatten voor de casemanagers van de PI's, de gemeentelijke coördinatoren nazorg en de reclasseringswerkers. De handreiking wil zo eventuele onduidelijkheden over de nieuwe juridische mogelijkheden wegnemen en een beter handelingsperspectief bieden.

De praktische handvatten voor gegevensuitwisseling staan in hoofdstuk 3. Ze zijn herkenbaar aan de **grijze kaders**.

De handreiking gaat niet over andere werkprocessen waarin DJI, gemeenten en de reclassering gegevens met elkaar uitwisselen, zoals afstemming in een Zorg- en Veiligheidshuis of de indicatiestelling en plaatsing in de forensische zorg. De handreiking gaat ook niet over gegevensuitwisseling met andere netwerkpartners, zoals de Politie en het OM. Veel van die processen, bijvoorbeeld ten aanzien van detentiefasering of het strafproces, hebben al vele jaren een goede wettelijk grondslag voor gegevensuitwisseling.

DJI, gemeenten en de reclassering kunnen in interne werkinstructies een nadere uitwerking geven over hoe zij omgaan met persoonsgegevens binnen hun organisaties. Deze handreiking beschrijft alleen de praktische kaders voor gegevensuitwisseling tussen de partijen.

Hoofdstuk 2 geeft een overzicht van de gegevens die DJI, gemeenten en reclasseringsorganisaties kunnen uitwisselen. In hoofdstuk 3 wordt de werkwijze beschreven en staan praktisch handvatten voor gegevensuitwisseling. Hoofdstuk 4 schetst het algemene kader voor gegevensbescherming en hoofdstuk 5 geeft een toelichting op de verwerkingsregimes en de bewaartermijnen. Hoofdstuk 6 sluit af met andere grondslagen voor gegevensuitwisseling.

² Visie op gevangenisstraffen 'Recht doen, kansen bieden. Naar effectievere gevangenisstraffen'.

³ De drie reclasseringsorganisaties: Reclassering Nederland, Stichting Verslavingsreclassering GGZ en Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering.

⁴ Het bestuurlijk akkoord en de handreiking zijn beschikbaar op www.dji.nl/justitiabelen/volwassenen-in-detentie/re-integratie/bestuurlijke-afspraken

2. Gegevens voor het vaststellen, aanpassen en uitvoeren van het D&R-plan

In het D&R-plan staan de doelen en acties van de gedetineerde met betrekking tot zijn of haar detentie en de terugkeer naar de maatschappij, zoals het op orde krijgen van de vijf basisvoorwaarden. Deze basisvoorwaarden zijn onderdak, werk of inkomen, schuldenaankpak, een geldig identiteitsbewijs en continuïteit van zorg, inclusief een zorgverzekering. In het D&R-plan kunnen ook afspraken staan over het werken aan gedragsverandering, het opbouwen of versterken van een positief ondersteunend sociaal netwerk, of het werken aan herstel. De PI, de gemeente en vaak ook de reclassering ondersteunen gedetineerden hierbij. Dat verkleint de kans op recidive.

De gegevens die kunnen worden uitgewisseld tussen de afdelingen D&R van de PI's, de gemeentelijke coördinatoren nazorg en de reclasseringswerkers voor het vaststellen, aanpassen en uitvoeren van de D&R-plannen zijn weergegeven in artikel 20d van de Penitentiaire maatregel. Het gaat onder meer om:

- persoonsidentificerende gegevens, zoals het Burgerservicenummer (BSN-nummer), naam, adres en geboortedatum;⁵
- de datum van aanvang van de vrijheidsbeneming en van de invrijheidstelling;
- de geldigheidsduur van het identiteitsbewijs of het ontbreken van het identiteitsbewijs;
- gegevens over de woonsituatie en eventuele hulpvraag inzake het behouden of verkrijgen van een woning, inclusief inschrijving als woningzoekende en betalingsachterstanden;
- gegevens over het arbeidsverleden, uitkering(en) voor detentie en opleidingsniveau;
- gegevens ten behoeve van de toeleiding naar schuldhulpverlening (als bedoeld in art. 8 van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening);
- gegevens over de zorgverzekering, zoals de zorgverzekeraar en het polisnummer;
- gegevens over het behoud of de versterking van een positief sociaal netwerk;
- de naam van een zorgaanbieder van een eerder of lopend zorgtraject of maatschappelijke ondersteuning in het kader van de Wmo, Wvvgz, WZD, de Jeugdwet en Wfz;
- of er sprake is van een reclasseringstoezicht, een reclasseringsadvies en/of een "justitiële" interventie voor de invulling en uitvoering van het D&R-plan, inclusief noodzakelijke gegevens over eerdere reclasseringscontacten, het detentieverloop en de detentiefasering, de motivatie van de gedetineerde en het gedrag van de gedetineerde tijdens detentie.

Meer noodzakelijke gegevens voor uitvoering van het D&R-plan

Voor ondersteuning bij het op orde krijgen van de basisvoorwaarden zijn bovengenoemde gegevens meestal voldoende. Toch kan in de praktijk blijken dat meer informatie nodig is voor een afweging over (het aanbieden van) ondersteuning. Of dat meer gegevens nodig zijn voor het succesvol afronden van een traject, bijvoorbeeld een bankrekeningnummer, de gezinssituatie of de aanwezigheid van een DigiD.

- De opsomming van gegevens in artikel 20d Pm is op onderdelen niet limitatief (gegevens over huisvesting, inkomen en zorgverzekering). De opsomming van gegevens over eerdere en lopende zorgtrajecten is wel limitatief.

⁵ De reclassering kan op grond van artikel 27b lid 3 Wetboek van Strafvordering bij het uitwisselen van persoonsgegevens met 'andere gebruikers' als bedoeld in artikel 1, onder d, van de Wet algemene bepalingen Burgerservicenummer het BSN verwerken om te waarborgen dat deze persoonsgegevens betrekking hebben op de juiste verdachte of veroordeelde voor zover dat noodzakelijk is voor de uitvoering van de aan haar wettelijk opgedragen taken.

- De verwerking van andere gegevens dan genoemd in artikel 20d Pm dient beperkt te blijven tot de voor partijen strikt noodzakelijke gegevens om uitvoering te geven aan de doelen van het D&R-plan ('need to know, not nice to know!').
- Die doelen bestaan uit het op orde krijgen van de basisvoorwaarden voor een succesvolle re-integratie en het sociaal netwerk. Daarnaast kunnen gegevens worden verstrekt voor het inzetten van reclasseringstoezicht, -advies en interventies.
- De communicatie zal uiteraard veilig moeten plaatsvinden, bijvoorbeeld via Zivver of de bestandpostbus. DJI heeft een Handleiding Veilig (digitaal) werken en samenwerken (zie hoofdstuk 4).

Gegevens over zorgtrajecten

DJI kan gegevens over eerdere of lopende zorgtrajecten of maatschappelijke opvang verstrekken aan de gemeenten of de reclassering. Deze verstrekking stelt de gemeente of de reclassering in staat om over voortzetting van het traject in gesprek te gaan met de gedetineerde burger. Artikel 20d, derde lid, Pm staat toe dat een beperkt aantal gegevens over een zorgtraject kan worden verstrekt, maar niet over de zorg zelf (geen behandelinhoudelijke gegevens).

De persoonsgegevens die DJI aan de reclassering en gemeenten mogen verstrekken zijn:

1. eerdere en lopende zorgtrajecten in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten, de Jeugdwet of de Wet forensische zorg;⁶
2. de naam van de zorgaanbieder die de trajecten uitvoert of bij de eerdere uitvoering betrokken is geweest;
3. de gemeente waar de zorg of maatschappelijke ondersteuning is of wordt verleend.

Zie verder hoofdstuk 4.

Voor deze verstrekking is op grond van de Wjsg geen toestemming van de gedetineerde nodig; zij is noodzakelijk in verband met de resocialisatie van de gedetineerde. Het gaat om tenuitvoerleggingsgegevens.⁷

- Verstrekking van gegevens over zorgtrajecten aan de reclassering en de gemeente door DJI vindt alleen plaats als dat voor het organiseren van zorg of maatschappelijk ondersteuning nodig is.
- De verstrekking door DJI dient zich te beperken tot de in artikel 20d, derde lid, Pm genoemde trajectgegevens. Dit zijn de naam van de zorgverlenende organisatie, de gemeente waar die zorg is of wordt verleend en het type zorg, aan te duiden als psychische zorg, verslavingszorg, of maatschappelijke ondersteuning.
- Verstrekking van andere medische gegevens door DJI t.b.v. het D&R-plan, zoals een diagnose, medicatie of een ziektebeeld, is niet toegestaan op grond van artikel 20d, derde lid.
- Als ten onrechte toch wel inhoudelijke zorggegevens worden verstrekt, worden die gegevens zo spoedig mogelijk vernietigd.

⁶ Op grond van de genoemde wetten wordt op hoofdlijnen de volgende zorg verleend:

- WMO: ondersteuning door gemeenten gericht op begeleiding thuis en dagbesteding; een beschermde woonomgeving; en opvang bij huiselijk geweld en dakloosheid.
- Wvz: gedwongen opname in een GGZ-instelling.
- WZD: verplichte zorg voor mensen met dementie of een verstandelijke beperking
- Jeugdwet: jeugdhulp, zoals acute jeugdhulp, ambulante jeugdhulp thuis en Jeugd GGZ.
- Wfz: geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg en verstandelijk gehandicaptenzorg die onderdeel zijn van een straf of maatregel. Dit betreft ambulante zorg, klinische zorg en tbs.

⁷ Zie artikel 51c, tweede lid, onderdeel c, Wjsg.

- Partijen bewaken de kwaliteit van de gegevens. Zo nodig wordt geverifieerd of de gegevens correct zijn.
- Verwerking van de zorggegevens dient afdoende te zijn beveiligd (artikel 39c, derde lid, Wjsg).

Voorbeelden. Hoe wordt een zorgtraject gemeld?

- De casemanager meldt de gemeente dat een gedetineerde tijdens detentie ambulante zorg krijgt voor psychische problemen. Dit betreft tenuitvoerleggingsgegevens, hiervoor is geen toestemming nodig.
 - De gemeentelijk coördinator nazorg meldt aan DJI dat een gedetineerde woonbegeleiding (verblijfszorg) kreeg op grond van de Wmo in de betreffende gemeente. De gegevens vallen onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De coördinator heeft voor de verstrekking geen toestemming nodig omdat de verstrekking noodzakelijk is in verband met een zwaarwegend algemeen belang (artikel 9, tweede lid, onderdeel g, AVG).
 - De reclasseringswerker meldt aan de gemeente dat op grond van de Wfz een halfjaar voor detentie sprake was van klinische verslavingszorg in een bepaalde gemeente. De gegevens vallen onder de AVG. De reclasseringsmedewerker heeft voor de verstrekking geen toestemming nodig omdat de verstrekking noodzakelijk is in verband met een zwaarwegend algemeen belang (artikel 9, tweede lid, onderdeel g, AVG).
-
- Deze handreiking gaat niet over andere werkprocessen waarin DJI, gemeenten en de reclassering medische gegevens met elkaar kunnen uitwisselen, bijvoorbeeld in een Zorg- en Veiligheidshuis. Of over gegevensuitwisseling met andere netwerkpartners, zoals de Politie, het OM en aanbieders van forensische zorg. In hoofdstuk 6 worden verschillende andere mogelijkheden voor gegevensuitwisseling genoemd.

3. Gegevensuitwisseling in de praktijk

In het bestuurlijk akkoord 'Kansen bieden voor re-integratie' en de bijbehorende handreiking zijn afspraken gemaakt over de samenwerking tussen DJI, gemeenten en de reclasseringsorganisaties. De afspraken gelden ook voor preventief gehechten, zelfmelders en arrestanten. Alle onderstaande stappen kunnen worden doorlopen voor deze groepen. Voor arrestanten geldt een verkorte procedure.⁸

De samenwerking in het kort

De Justitiële Informatiedienst (JustID) doet op grond van artikel 51c van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens (Wjsg) via het Informatieportaal Justitiabelen (Injus) aan de daartoe geautoriseerde gemeente een melding van de begin- en einddatum van iedere strafrechtelijke insluiting, inclusief de locatie van de justitiële inrichting waar de burger verblijft. De melding wordt gedaan aan de gemeente waar iemand het laatst stond ingeschreven in de Basis Registratie Personen (BRP). De melding stelt de gemeente in staat om vanaf de eerste dag van de detentie met zijn gedetineerde burgers in contact te treden en het re-integratieproces vorm te geven.

Uiterlijk tien werkdagen na het begin van de detentie vindt het intakegesprek met de gedetineerde plaats. Gemeenten en reclassering hebben de mogelijkheid daaraan deel te nemen. Na het intakegesprek zendt de DJI-casemanager via Injus een informatieblad aan de gemeente. Dit bevat een beperkt aantal toegespitste gegevens over de vijf basisvoorwaarden en het sociaal netwerk. Het zijn de minimale gegevens voor gemeenten om keuzes te maken over het aanbieden van ondersteuning.

Afstemming tussen DJI en reclassering.

De reclassering heeft betrokkenheid in alle fasen van het strafproces. Daarom werken DJI en de reclassering sinds 2016 intensiever samen. Daarvoor werd de reclassering vaak alleen bij het begin en het einde van een detentie betrokken bij het detentietraject. Tegenwoordig is de reclassering gedurende het hele D&R-proces aanwezig in de PI's. De samenwerking is gericht op gezamenlijk overleg en afstemming over een traject. Drie hoofdtaken zijn advies, toezicht en taakstraffen. Als onderdeel hiervan biedt de reclassering ondersteuning bij de re-integratie.

De start van een detentie, het einde en de overgang naar een andere strafrechtelijke titel worden automatisch in het systeem IRIS⁹ gemeld aan de reclasseringswerker die als hoofduitvoerder bij een casus is geregistreerd. Informatie van de reclassering kan door DJI op verschillende manieren worden gevraagd of geraadpleegd:

1. De reclasseringsorganisaties zijn in bijna alle PI's aanwezig, waardoor het D&R-plan al kort na binnenkomst kan worden afgestemd tussen DJI en de reclassering.
2. De casemanager vraagt de reclassering of de cliënt bekend is en welke reclasseringswerker is betrokken.
3. In JD-online kunnen de daar beschikbare reclasseringsadviezen worden geraadpleegd. Verdere verwerking door DJI geschiedt in overleg met de reclassering.¹⁰

⁸ De intake voor arrestanten is sterk verkort in vergelijking met het reguliere proces. Er is alleen een intake door de casemanager. Voor arrestanten 0 - 4 weken vindt deze intake binnen 3 werkdagen plaats, voor arrestanten 5 - 8 weken binnen 10 werkdagen. Netwerkpartners kunnen in gesprek met de arrestant.

⁹ Het Integraal Reclassering Informatiesysteem (IRIS) is het gezamenlijke informatiesysteem van de 3RO.

¹⁰ De reclassering maakt haar eigen afweging omtrent de noodzakelijkheid van het delen van reclasseringsinformatie. Deze kan niet zonder meer worden vastgelegd door middel van raadpleging.

4. DJI kan in de SKDB (strafrechtketendatabank) uitgebrachte adviezen raadplegen en nazien of er een lopend toezicht of werkstraf is in strafrechtelijk kader (dus niet de opdrachten in het kader van lokale veiligheid).

De reclassering kan worden gevraagd relevante kennis die zij heeft over een gedetineerde te delen met de casemanager. Dit kan ook informatie zijn vanuit de vroeghulp of vanuit een lopend toezicht traject. Het belang hiervan is dat het D&R-proces en het strafrechtproces worden samengebracht. En ook dat lopende trajecten, bijvoorbeeld in het kader van zorg of opvang, gecontinueerd worden. De reclassering kan gevraagd en ongevraagd adviseren over het traject en de risico-inschatting.

Gedurende het verblijf in de PI kan de reclassering worden gevraagd advies te geven over het D&R-traject. De reclassering is ook betrokken bij de uitvoering daarvan. Zo voert de reclassering tijdens detentie erkende justitiële interventies uit en richt zich op het voorbereiden van voorwaarden die zijn gekoppeld aan de detentiefasering en aansluitend reclasseringstoezicht. Adviezen over het D&R-traject stemt de reclassering af met de casemanager en waar mogelijk ook met de gemeente van herkomst. Na detentie kan er sprake zijn van reclasseringstoezicht in het kader van een voorwaardelijk strafdeel. De reclassering werkt dan samen met de gemeente en forensische zorginstellingen, mits dit onderdeel uitmaakt van de gestelde voorwaarden. De reclassering stemt in deze fase af of er aanvullende acties nodig zijn.

DJI en de reclassering hebben diverse wettelijke grondslagen voor gegevensuitwisseling, bijvoorbeeld in het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering, de Pbw en de Wjsg. De reclasseringsorganisaties hebben de Reclasseringsregeling 1995. Deze wetten en regelgeving bieden, naast artikel 18a Pbw en artikel 20d Pm goede kaders voor het gezamenlijk vaststellen en aanpassen van een D&R-plan.

3a. Binnen tien werkdagen na binnenkomst in de PI

Hieronder worden de momenten van afstemming tussen DJI, gemeenten en de reclassering weergegeven. De volgorde kan in de praktijk afwijken van de weergave.

Melding van de detentie aan de gemeente en de reclassering

Kort na de registratie van een gedetineerde bij DJI krijgt de gemeente hiervan automatisch een melding via de Berichtenbox Re-integratie in het systeem Injus. De reclassering krijgt een melding in IRIS.

- De persoon wordt gemeld bij de gemeente waar iemand geldig staat ingeschreven in de BRP. Deze gemeente is verantwoordelijk voor de ondersteuning bij het op orde krijgen van de basisvoorwaarden.
- Concludeert de ontvangende gemeente dat een gedetineerde aan een andere gemeente moet worden gemeld, dan informeert de (ontvangende) BRP-gemeente die andere gemeente.

Terugkeer naar een andere gemeente

Artikel 20d Pm maakt mogelijk dat afstemming over het D&R-plan plaatsvindt met

- de gemeente waar de gedetineerde ingezetene was of overwegend verbleef voorafgaand aan de detentie
- dan wel met de gemeente waarin de gedetineerde zich na afloop van zijn detentie wil vestigen.

Daarnaast is het voor de weging van de informatie van belang dat het beginsel van juistheid in acht wordt genomen. Dit betekent dat er slechts gegevens kunnen worden uitgewisseld die juist en actueel zijn. Deze afweging kan alleen de reclassering maken.

De gemeente waar iemand het laatst stond ingeschreven in de BRP ontvangt via Injus de detentiemeldingen en het informatieblad. Op het informatieblad kan DJI aangegeven dat de gedetineerde zich na detentie elders wil vestigen. Of de gemeente ziet zelf dat inschrijving in de BRP niet overeenkomt met de feitelijke situatie. De gemeente die de meldingen via Injus ontvangt zal dan die andere gemeente moeten inlichten. Het is belangrijk dat DJI hierover wordt ingelicht.

Als een gedetineerde bij de casemanager van de PI aangeeft zich elders te willen vestigen, dan kan de casemanager eventueel namens de gedetineerde met die andere gemeente afstemmen. De casemanager kan echter niet de meldingen via de Berichtenbox Re-integratie aanpassen. Die meldingen worden automatisch gericht aan de gemeente waar de persoon staat ingeschreven in de BRP. Als een gemeente zelf concludeert dat een gedetineerde aan een andere gemeente moet worden gemeld, is het belangrijk dat DJI hierover wordt geïnformeerd.

Onmiddellijke afstemming tussen gemeente, PI en/of de reclassering

Steeds vaker vindt afstemming tussen DJI, de gemeente en de reclassering plaats kort na de eerste detentiemelding. Op dat moment is het informatieblad nog niet toegezonden. Een snelle onderlinge afstemming ondersteunt de casemanager bij de voorbereiding van het intakegesprek met de gedetineerde. Voor gemeenten kan onmiddellijk contact noodzakelijk zijn voor het continueren van lopende trajecten en het tot stand brengen van succesvolle ondersteuning op een korte termijn. Dit is in het bijzonder van belang bij (vaak) kortverblijvenden, zoals zelfmelders en de arrestanten (zie bijlage IV van de Handreiking 'Kansen bieden voor re-integratie').

- DJI en gemeenten delen in deze situatie alle D&R-gegevens die nodig zijn voor de voorbereiding van urgente ondersteuning bij het voorzien in een of meer van de basisvoorwaarden, het sociaal netwerk en voortzetting van lopende zorgtrajecten.
- Zie hoofdstuk 2 over de gegevens die kunnen worden gedeeld.
- Ook kunnen gegevens worden gedeeld over reclasseringstoezicht, -advies en interventies nadat de reclassering de noodzakelijkheid tot gegevensuitwisseling heeft getoetst.

Mogelijk is de persoon al onder de aandacht van een Zorg- en Veiligheidshuis en wil de gemeente daarom afstemming met de casemanager, of heeft de persoon problematiek die valt onder het aandachtsgebied van een Zorg- en Veiligheidshuis. In die situaties kan op ieder moment tijdens een detentie afstemming plaatsvinden. Andere voorbeelden zijn de 'regionale voorziening' in Noord Nederland of de zogeheten instroomoverleggen elders in het land. In deze overleggen worden problematiek en hulpvragen van gedetineerden kort na instroom in detentie besproken, zodat de ondersteuning snel van start kan gaan.

- Bespreking in een Zorg- en Veiligheidshuis dient binnen de kaders voor gegevensuitwisseling van het Zorg- en Veiligheidshuis (zie hoofdstuk 6) plaats te vinden.

3b. Binnen uiterlijk vier weken na binnenkomst in de PI

De gemeente gaat in gesprek met de gedetineerde burger

Na het intakegesprek vult de casemanager het informatieblad in en zendt dit via Injus aan de gemeente van herkomst. De gemeente weet dan wat de eventuele hulpvragen van hun gedetineerde burger zijn ten aanzien van de basisvoorwaarden. Nu kan de gemeente gericht ondersteuning aanbieden. Dit aanbod zal afhangen van o.a. de duur van de detentie, de nabijheid van de PI en de beschikbare voorzieningen van de gemeente van herkomst.

- Via het informatieblad voor gemeenten in Injus verstrekt DJI alleen de noodzakelijke gegevens voor het afwegen van een aanbod tot ondersteuning door de gemeente.

- Als het informatieblad is verstrekt weet de gemeente dat een burger is gedetineerd én wat zijn of haar eventuele hulpbehoefte is.
- Hiertoe zijn medewerkers binnen het sociaal domein van de gemeente geautoriseerd voor Injus. Hun gebruik van het systeem wordt bijgehouden (gelogd).

De gemeente is nu geïnformeerd over de detentie en de hulpvraag van hun burger. De gemeente treedt hierna in contact met hem of haar en informeert over de ondersteuning door de gemeente. Er zijn drie opties:

1. De gemeente spreekt de gedetineerde tijdens een spreekuur in de PI of via een vorm van beeldbellen. De mogelijkheden voor beeldbellen zijn volop in ontwikkeling.
2. De gemeente neemt deel aan het trajectgesprek (zie hierna bij 3b). Dit heeft de voorkeur.
3. Lukt dit allebei niet, dan kunnen de casemanager en de gemeentelijk coördinator nazorg het D&R-plan onderling afstemmen (zie hieronder bij 3d).

Een brief of brochure van de gemeente

Via een brief of brochure kunnen gemeenten hun aanbod voor ondersteuning bij het op orde krijgen van de basisvoorwaarden onder de aandacht van gedetineerden brengen. Dit zijn geen persoonsgegevens. Deze brief of brochure kan al kort na de detentiemelding via de casemanager aan de gedetineerde worden uitgereikt. Uitreiking kan ook tijdens de integrale intake, het spreekuur in het Re-integratiecentrum (RIC), een bezoeken of het trajectgesprek.

Het trajectgesprek

Voor het eerste Multidisciplinaire overleg (MDO) in de PI vindt een trajectgesprek plaats tussen de gedetineerde, de casemanager en de mentor. Ook andere disciplines in de PI kunnen bij het gesprek aanwezig zijn. Voor een goede afstemming van het D&R-plan sluit de gemeente aan bij het eerste trajectgesprek. Als de reclassering betrokkenheid heeft, sluit ook de reclassering aan, indien nodig en mogelijk. Dit kan door een bezoek aan de inrichting en via videobellen.

Het eerste trajectgesprek is breed georiënteerd. Er worden verdiepingsvragen over de basisvoorwaarden en sociaal netwerk gesteld. Het doel is het opstellen van een persoonsgericht D&R-plan met concrete gedrags- en re-integratiedoelen, en bijbehorende acties. Als de reclassering in het kader van de rechtsgang een advies opstelt kan de reclassering bij dit gesprek aanwezig zijn. Ook in andere gevallen kan de reclassering op verzoek van de casemanager aansluiten bij dit gesprek.

Is bekend dat de gedetineerde niet zal terugkeren naar de gemeente waar hij staat ingeschreven? De gemeente waar de gedetineerde na detentie zich wil inschrijven kan dan voor het trajectgesprek worden uitgenodigd.

- Alle D&R-onderwerpen kunnen worden besproken tussen DJI, de gemeente en de reclassering.
- Zie hoofdstuk 2 over de gegevens die kunnen worden gedeeld.
- De opsomming van gegevens in artikel 20d Pm is op onderdelen niet limitatief (gegevens over huisvesting, inkomen en zorgverzekering). De opsomming van gegevens over eerdere en lopende zorgtrajecten is wel limitatief.
- De bespreking en verwerking van andere gegevens dan genoemd in de opsomming dient beperkt te blijven tot de voor partijen strikt noodzakelijke gegevens om uitvoering te geven aan de doelen en acties van het D&R-plan.

Het trajectgesprek

In de PI is het trajectgesprek een standaardwerkwijze om samen met de gedetineerde een persoonsgericht D&R-plan op te stellen en periodiek de voortgang hiervan te bespreken. Door samen met de gedetineerde re-integratiedoelen en -acties op te stellen en de voortgang te bewaken, kan hij of zij zelf verantwoordelijkheid nemen voor het werken aan een geslaagde terugkeer naar de samenleving. De intensiviteit en mogelijkheden van het traject zijn afhankelijk van de persoon, de verblijfsduur, de risico's en het gedrag van de gedetineerde.

Het trajectgesprek dient ter voorbereiding van het Multi Disciplinair Overleg, dat gedurende de detentie iedere zes weken plaatsvindt, of vaker als nodig. De gemeente en reclassering kunnen op verzoek van de casemanager of op eigen initiatief gedurende de gehele detentie bij de trajectgesprekken aansluiten.

Bij een langere detentie vindt een afrondend trajectgesprek plaats. De PI, de gemeente en de reclassering bespreken welke acties met betrekking tot de basisvoorwaarden en het sociaal netwerk na detentie nog moeten worden opgepakt of voortgezet en door wie. Betrokken partijen stemmen ook af welke interventies na detentie moeten worden voortgezet of opgestart.

3c. Gegevensuitwisseling buiten het trajectgesprek om

Nadere afstemming van het D&R-plan tussen DJI, gemeente of reclassering

Niet voor iedere gedetineerde zal een trajectgesprek plaatsvinden en de gemeente of reclassering kunnen niet bij ieder trajectgesprek aanwezig zijn. Ook kan na een trajectgesprek nieuwe informatie beschikbaar zijn die de netwerkpartners nodig hebben voor hun ondersteuning bij het realiseren van de doelen en acties in een D&R-plan. In die situaties kunnen DJI, de gemeente en de reclassering de noodzakelijk informatie met elkaar delen, meestal per telefoon, app (bijvoorbeeld Signal) of email.

- Alle D&R-onderwerpen kunnen onderling worden verstrekt door DJI, de gemeente of de reclassering.¹¹
- Zie hoofdstuk 2 over de gegevens die kunnen worden gedeeld.
- De opsomming van gegevens in artikel 20d Pm is op onderdelen niet limitatief (gegevens over huisvesting, inkomen en zorgverzekering). De opsomming van gegevens over eerdere en lopende zorgtrajecten is wel limitatief.
- Als het nodig is voor het op orde krijgen van de basisvoorwaarden of het sociaal netwerk kunnen aanvullende gegevens worden gedeeld, maar alleen voor dat doel.
- Het is belangrijk om terughoudend te zijn met het delen van aanvullende gegevens. Alleen need-to-know, niet nice-to-know.
- Die doelen bestaan uit het op orde krijgen van de basisvoorwaarden voor een succesvolle re-integratie en het sociaal netwerk. Daarnaast kunnen gegevens worden verstrekt voor het inzetten van reclasseringstoezicht, -advies en interventies.
- Gegevens die DJI verstrekt over eerdere en lopende zorgtrajecten zijn wel limitatief opgesomd.
- Verstrekte informatie die niet noodzakelijk is voor het doel van het vaststellen of aanpassen van het D&R-plan, wordt zo spoedig mogelijk vernietigd.
- Is er geen sprake van persoonsgegevens, dan kan altijd vrijelijk worden afgestemd, bijvoorbeeld afspraken over een bezoeken en de voorzieningen in het sociaal domein van een gemeente (hoofdstuk 4).

¹¹ Iedere organisatie deelt haar eigen informatie waarvan zij de mening is dat deze noodzakelijk is om te delen met de andere partner(s). Daarmee wordt voldaan aan het noodzakelijkheidsvereiste.

4. Algemeen kader gegevensbescherming

Algemeen: grondslag en toepasselijke regimes

De grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van het D&R-plan is gelegen in artikel 18a, zesde lid, Pbw en meer in het algemeen aan artikel 2, tweede lid, Pbw. Daarin is bepaald dat de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen zo veel mogelijk dienstbaar wordt gemaakt aan de voorbereiding van de terugkeer van de gedetineerde in de maatschappij (de resocialisatiedoelstelling). Artikel 18a Pbw wijst hierbij het college en de reclassering aan als partners van de directeur bij de re-integratie.

Twee regimes voor gegevensverwerking beheersen de verwerking en de verstrekking van gegevens t.b.v. het D&R-plan: de verwerking wordt beheerst door de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) tenzij het zogenoemde 'tenuitvoerleggingsgegevens' betreft. In dat geval wordt de verwerking beheerst door (onderdelen van) de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens (Wjsg). Samengevat betekent dit:

- op verwerking en verstrekkingen door de gemeenten en de reclassering is de AVG van toepassing;
- op de verwerking en verstrekking door de directeur van de PI zijn onderdelen van de Wjsg van toepassing. Het gaat dan om zogenoemde tenuitvoerleggingsgegevens. De verwerking daarvan is geregeld in Titel 3a van de Wjsg (artt. 51a tot en met 51d).

Het toepasselijke regime wordt zo bepaald door de richting waarin de verstrekking plaatsvindt. Met de verstrekking aan de directeur vindt er een wisseling plaats in het toepasselijke regime. Waar op de verwerking door gemeenten en reclassering de AVG en de Uitvoeringswet AVG toepasselijk is, worden deze persoonsgegevens, na verstrekking aan de directeur, tenuitvoerleggingsgegevens in de zin van de Wjsg.

Paragraaf 5.5 van de nota van toelichting op het Uitvoeringsbesluit Wet straffen en beschermen (Stb. 2021, PM) gaat in op de toepasselijke regimes, de grondslag voor de verwerking en de voorwaarden waaronder kan worden verwerkt.

Bijzondere persoonsgegevens

Art. 20d, derde lid Pm regelt de verwerking van enkele categorieën bijzondere persoonsgegevens in relatie tot het D&R-plan (artikel 20d, derde lid, Pm). Het gaat om gegevens over zorgtrajecten op grond van de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg en de Wet zorg en dwang. Dit zijn gegevens betreffende de gezondheid.

Ook deze gegevens kunnen tenuitvoerleggingsgegevens zijn in de zin van de Wjsg. Tot deze gegevens behoren gegevens ten behoeve van de verlening van forensische zorg krachtens de Wet forensische zorg. Forensische zorg is geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg en verstandelijke gehandicaptenzorg, die onderdeel is van een (voorwaardelijke) straf of maatregel of de tenuitvoerlegging daarvan, dan wel van een andere justitiële titel. Dit geldt ook voor de situatie waarin tijdens een eerder forensisch traject, ook reguliere zorg is verleend en gegevens daarover van het behandeldossier van de gedetineerde deel zijn gaan uitmaken. Ook deze gegevens zijn aan te merken als tenuitvoerleggingsgegevens. Voor de verstrekking van dergelijke gegevens door de directeur aan de gemeente of reclassering, is geen toestemming van de gedetineerde vereist.

Ook de AVG stelt bijzondere voorwaarden aan de verwerking van gezondheidsgegevens. In de nota van toelichting is uiteengezet dat verwerking van de in artikel 20d, derde lid, Pm genoemde gegevens betreffende de gezondheid op grond van de AVG en UAVG is toegestaan, omdat hiermee uitvoering wordt gegeven van de resocialisatiedoelstelling. Deze verwerking dient een zwaarwegend algemeen belang als bedoeld in artikel 9, tweede lid, onderdeel g, van de AVG. Ook de verstrekking door de reclassering en de gemeenten aan de directeur en de verstrekking van deze gegevens tussen gemeente en reclassering onderling, kan zonder toestemming van de gedetineerde. Zie verder onder 'de rechten van betrokkenen'.

Doel en doelbinding

De gegevensuitwisseling op grond van artikel 18a Pbw en artikel 20d Pm heeft steeds als doel het vaststellen, aanpassen en uitvoeren van het D&R-plan. Dat betekent dat alleen gegevens worden uitgewisseld die voor dit doel noodzakelijk zijn. Gegevens die niet strikt nodig zijn maar misschien wel handig of wenselijk, kunnen niet worden uitgewisseld. Er moet dus sprake zijn van *need-to-know*. *Nice-to-know* is niet voldoende.

Meestal zal de opsomming van artikel 20d Pm toereikend zijn voor het doel: het vaststellen en aanpassen van het D&R-plan. Soms is echter aanvullende informatie nodig. Die informatie kan worden gedeeld, maar alleen als dat nodig is voor een lopend traject of een in gang te zetten traject. Deze gegevens zijn dan noodzakelijk voor het doel van de re-integratie én voor de ondersteuning bij het voorzien in één of meer van de basisvoorwaarden of het sociaal netwerk.

Gegevensuitwisseling voor een ander doel dan het vaststellen, aanpassen en uitvoeren van het D&R-plan is niet toegestaan op grond van artikel 20d Pm. Dit betekent niet dat gegevensuitwisseling voor andere doelen is uitgesloten. Hiervoor is dan wel een andere grondslag nodig, zie hoofdstuk 6.

De verwerking van de gegevens zoals bedoeld in het 3^e lid van art. 20d Pm is noodzakelijk voor het organiseren van zorg of maatschappelijke ondersteuning tijdens of na detentie.

Proportioneel en subsidiair

Voor de gegevensuitwisseling gelden de algemene eisen voor gegevensbescherming, die volgen uit de proportionaliteit en subsidiariteit. Het proportionaliteitsbeginsel stelt dat de inbreuk op de privacy nooit groter is dan noodzakelijk voor het beoogde doel. Het subsidiariteitsbeginsel stelt dat een inbreuk niet is toegestaan als het doel met een minder ingrijpende inbreuk kan worden bereikt.

In de werkwijze voor gegevensverstrekking aan de gemeenten en de reclasseringsorganisaties wordt met deze beginselen al rekening gehouden. Via het informatieblad voor gemeenten verstrekt DJI in beginsel alleen de strikt noodzakelijke gegevens voor het afwegen van een aanbod tot ondersteuning door de gemeente. Aanvullende gegevens kunnen worden gedeeld, maar alleen als die strikt nodig zijn voor het vaststellen, aanpassen en uitvoeren van het D&R-plan en voor het overleggen over de inzet van reclasseringstoezicht, advies en interventie door DJI, de gemeente of reclassering.

Ook moet steeds de afweging worden gemaakt of de ontvangende partij de gegevens op een andere, minder ingrijpende wijze kan verkrijgen, bijvoorbeeld via een (aanvraag)formulier bij de gemeente of een later te voeren gesprek met de (ex-)gedetineerde burger. Mocht zich een verschil van inzicht voordoen over de noodzakelijkheid van het verstrekken van gegevens, dan heeft de verstrekken partij hierin de doorslaggevende stem.

Wordt meer informatie van DJI gevraagd, nadat de gemeente of reclassering is geïnformeerd via Injus of IRIS? Weeg dan af of die gegevens op een andere, minder ingrijpende wijze zijn te verkrijgen,

bijvoorbeeld via een (aanvraag)formulier bij de gemeente of een later te voeren gesprek met de (ex-)gedetineerde/cliënt.

Rechten van betrokkenen

Gemeenten

De gemeente mag ten behoeve van het detentie- en re-integratieplan persoonsgegevens delen met DJI, de reclassering of een andere gemeente. Het doel van deze verwerking voor de gemeente is de (ex-)gedetineerde te helpen met de 'essentiële voorwaarden'. Hiervoor is géén toestemming van de betrokkene nodig. De grondslag voor deze verwerking is artikel 18a van de Penitentiaire beginselwet, in combinatie met de materiewetten, waarin de zorgtaak voor de gemeenten is geregeld (de Wmo voor zorg, huisvesting en versterking sociaal netwerk, de Participatiewet voor een uitkering of een zorgverzekering en de Wet BRP en Paspoortwet voor identiteitspapieren).

Voor deze verwerking is de gemeente de verwerkingsverantwoordelijke. Als een gemeente (een deel van) de nazorg uitbesteedt aan derden dan moet een verwerkingsovereenkomst worden gesloten. Daarin staat onder andere staat hoe betrokkene zijn rechten kan uitoefenen. Als meerdere gemeenten samen de nazorg aan het Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH) hebben uitbesteed zal in het algemeen sprake zijn van een gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijkheid en moeten de rechten van betrokkenen in het privacyprotocol en samenwerkingsconvenant van het ZVH zijn opgenomen.

De gemeente, c.q. de partij die de nazorg namens de gemeente uitvoert moet de (ex-)gedetineerde in duidelijke en begrijpelijke taal informeren over

1. welke persoonsgegevens zij van DJI, de reclassering of een andere gemeente heeft ontvangen;
2. wat het doel is van de gegevensverwerking.

De gegevens mogen alleen gebruikt worden voor de ondersteuning op de essentiële voorwaarden. In het bijzonder bij medische gegevens moet de gemeente extra terughoudend zijn. Medische gegevens mogen alleen worden verwerkt als dat voor de hulpverlening strikt noodzakelijk is. In dat geval dient de verwerking een zwaarwegend algemeen belang (artikel 9 lid 2 sub g AVG). Voor de verwerking van medische gegevens is dan géén toestemming van betrokkene nodig.

De gemeente moet zorgen dat de betrokkene zijn rechten op grond van de AVG kan uitoefenen. Het gaat dan onder andere om:

- inzage in het dossier
- recht op correctie
- uitsluiting van de verwerking, of
- uitsluiting van geautomatiseerde besluitvorming op basis van de van DJI of de reclassering ontvangen gegevens.

De betrokkene kan ook bezwaar maken tegen de verwerking. Op grond van artikel 34 UAVG is op zo'n verzoek of bezwaar de ABW van toepassing en gelden de reguliere ABW-termijnen voor beslissing, bezwaar en beroep. De gemeente moet de betrokkene duidelijk uitleggen waar en hoe een inzageverzoek of een bezwaar kan worden ingediend.

Reclasseringsorganisaties

De reclasseringsinstellingen zijn onafhankelijke organisaties. Er zijn drie reclasseringsorganisaties, Stichting Reclassering Nederland (RN), Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG) en Stichting Leger des Heils, Jeugdbescherming en Reclassering. De verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van het opstellen en vaststellen van D&R-trajecten is onderdeel van de wettelijke reclasseringstaken.

Elke reclasseringsorganisatie is verwerkingsverantwoordelijke. Zoals eerder gesteld, vallen zij onder het verwerkingsregime van de AVG. Dit brengt met zich mee, dat de betrokkenen waarvan gegevens worden verwerkt in dit kader, hun AVG-privacyrechten kunnen doen gelden en dat er moet worden voldaan aan de beginselen die voortvloeien uit de AVG.¹² Betrokkene dient van de verwerking op de hoogte te worden gesteld. Dit maakt ook, dat de reclassering als enige organisatie tot de noodzakelijkheid tot uitwisseling van reclasseringsinformatie kan besluiten en geen derde, die niet onder de reclasseringsorganisaties valt. Een verdere uitwerking kan worden gevonden in het Privacyreglement inzake bescherming cliëntgegevens en de toelichting op het privacyreglement. Bij twijfel kan men de beslisboom gegevensverstrekking raadplegen. Deze zijn terug te vinden via het eigen intranet of Digiplein.

DJI

Gedetineerden hebben op grond van zowel het penitentiair recht als de Wjsg recht op inzage in hun dossier. Het inzage-recht staat in artikel 40 van de Penitentiaire maatregel (Pm) en in artikel 18 van de Wjsg. Bij de behandeling van een inzageverzoek dient op grond van artikel 20 van de Wjsg de identiteit van de verzoeker te worden vastgesteld. Daarnaast heeft de gedetineerde op grond van artikel 22 van de Wjsg recht op rectificatie. Het verzoek tot inzage en rectificatie kan tevens worden gedaan door de advocaat van de gedetineerde, artikel 20, vierde lid, van de Pm.

Met betrekking tot het inzageverzoek en het rectificatieverzoek zijn in artikel 21 van de Wjsg de ontvangstbevestiging en de afwijzingsgronden opgenomen. Het inzage- en correctierecht kunnen worden beperkt op de gronden zoals gegeven in artikel 40, eerste lid, van de Pm en artikel 21 van de Wjsg.

Het recht op inzage moet worden onderscheiden van het kunnen ontvangen van een afschrift of kopie van (stukken uit) het penitentiair dossier. Het recht op het ontvangen van kopieën is niet opgenomen in de Pm of Wjsg. Een justitiabele heeft recht op een overzicht van de verwerkte gegevens met betrekking tot zijn of haar persoon. Indien nodig, dan worden geanonimiseerde kopieën verstrekt.

In het kader van de verstrekking van een afschrift of kopie is het volgens de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) niet onredelijk om bepaalde voorwaarden te stellen. Zo kan in redelijkheid worden verlangd dat de gedetineerde opgave doet van de stukken waarvan hij in het bijzonder afschrift of kopie wenst.¹³

Een gedetineerde kan diens verzoek richten aan de directeur van de inrichting waar hij of zij verblijft. De inrichting registreert het inzage- of correctieverzoek en neemt dit op in het dossier. Een ex-gedetineerde dient zijn/haar verzoek tot inzage te richten tot de Divisie Individuele zaken. Er gelden wettelijk termijnen voor de afhandeling van verzoeken. De termijnen worden gemonitord. Voor zowel een Wjsg-verzoek als voor een AVG-verzoek geldt een termijn van 1 maand. Alleen voor een AVG-verzoek is er een optie van twee maanden verlenging.

Gegevensbescherming

Voor DJI-medewerkers is er een Handleiding Veilig (digitaal) werken en samenwerken. De handreiking en andere relevante documenten staan hier: <http://hk-dji-intranet.minvenj.nl/landelijke-themas/privacy-en-informatiebeveiliging/index.aspx>.

¹² Beginsel van noodzakelijkheid, beginsel van doelbinding, beginsel van juistheid en beginsel van minimale gegevensverwerking.

¹³ Zie ook RSJ 31 mei 2018, 17/3214/GA.

Wel of geen persoonsgegevens

Bij de afstemming van de D&R-trajecten kan het nuttig zijn persoonsgegevens te onderscheiden van andere gegevens. Als de gegevens aan een persoon zijn te koppelen, bijvoorbeeld een persoonsidentificerend nummer, een adres, een opleiding of een gezinssituatie, dan zijn het persoonsgegevens. Dit is ook zo als een persoonsgegeven kan worden afgeleid uit andere gegevens. Deze gegevens kunnen alleen op grond van artikel 20d van de Pm worden gedeeld als die nodig zijn voor (ondersteuning bij) het op orde krijgen van de basisvoorwaarden en het sociaal netwerk. In hoofdstuk 2 zijn die gegevens toegelicht.

Als geen sprake is van persoonsgegevens, dan kunnen gegevens altijd worden gedeeld of besproken, ook zonder wettelijke grondslag of toestemming. Er kan dan wel worden gemeld dát de persoon is gedetineerd. Dit is een persoonsgegeven. Omdat de detentie al is gemeld bij de gemeente en de reclassering, kan dit toch met deze partijen worden gedeeld.

- Is er geen sprake van gegevens voor afstemming van een D&R-plan, of zijn daar twijfels over? Of is afstemming nodig voor een ander onderwerp? Voor onderlinge contacten en afstemming zijn niet altijd persoonsgegevens nodig, bijvoorbeeld bij het maken van een afspraak voor een bezoek, de mogelijkheden van ondersteuning in een RIC en de bespreking van voorzieningen in het sociaal domein van een gemeente.
- Een geanonimiseerde casus is ook een optie.

5. Bewaartermijnen en verwerkingsregime

De PI¹⁴, de reclassering en de gemeenten zijn gegevensverwerkingsverantwoordelijk, dit vloeit voort uit de toepasselijke regimes.

Het bewaren van de persoonsgegevens is afzonderlijk geregeld voor alle bij het D&R-plan betrokken partijen:

- De PI is gebonden aan het bepaalde bij of krachtens artikel 59 Pbw. Het D&R-plan is onderdeel van het inrichtingsdossier (artikel 37 Pm). De bewaartermijn is tien jaren (artikel 39 Pm).
- De gemeenten zijn gebonden aan de termijnen in de materiewetten waaraan zij bij de ondersteuning van de gedetineerde uitvoering geven.
- De reclassering is gebonden aan het privacyreglement van de reclasseringsorganisaties. De daarin gehanteerde termijnen zijn ingegeven door de in hoofdstuk 3 van de Reclasseringsregeling 1995 beschreven taken en werkzaamheden.

Bewaartermijnen

Gemeenten

Gegevens uit of ten behoeve van het D&R-plan worden door de gemeente eveneens verwerkt voor de uitvoering van één of meer van zijn wettelijke taken. Voor die gegevens gelden de bewaartermijnen van de betreffende materiewetten. Een overzicht van de geldende bewaartermijnen is te vinden op: <https://vng.nl/artikelen/selectielijst>.

Reclasseringsorganisaties

D&R-gegevens zijn verwerkt in het persoonsdossier van de gedetineerde. Conform interne richtlijnen van de reclassering worden dossiers geschoond zeven jaar na de datum van het laatste contact van de cliënt met de reclassering. In JD-online blijft een reclasseringsadvies tien jaar beschikbaar.

DJI

Het persoonlijke D&R-plan van een gedetineerde is onderdeel van het inrichtingsdossier dat DJI heeft van iedere gedetineerde. Het inrichtingsdossier wordt tot een halfjaar na vertrek uit de inrichting bewaard. De termijn vervalt indien persoon opnieuw gedetineerd raakt. Onderdelen van het D&R-plan kunnen deel uit gaan maken van het Penitentiair dossier, dat in CDD+ wordt bewaard. Het Penitentiair dossier wordt op grond van artikel 39 van de Penitentiaire maatregel 10 jaar bewaard. Daarna worden de gegevens vernietigd of zodanig bewerkt dat de gegevens niet meer tot de persoon zijn te herleiden. Ook deze termijn vervalt indien de justitiabele opnieuw gedetineerd raakt.

Toepasselijk verwerkingsregime (Wjsg of AVG)

Op de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van het opstellen en aanpassen van de D&R-trajecten zijn twee verwerkingsregimes van toepassing, dat van AVG en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (UAVG) enerzijds en dat van de Wjsg anderzijds. Als stelregel geldt dat de verwerking wordt beheerst door de AVG en UAVG, tenzij het tenuitvoerleggingsgegevens betreft. In dat geval wordt de verwerking beheerst door (onderdelen van) de Wjsg. Het toepassingsbereik van de AVG en de Wjsg sluiten elkaar wederzijds uit. Waar de Wjsg geldt, is de verordening niet van toepassing en andersom.¹⁵

¹⁴ De minister is gegevensverwerkingsverantwoordelijke voor de Wjsg: de directeur van de PI voert over de gegevens het beheer.

¹⁵ Zie ook paragraaf 5.5 van de nota van toelichting bij het Uitvoeringsbesluit Wet straffen en beschermen (Stb. 2021, PM).

De verstrekking van gegevens door de reclassering of het college aan de directeur van de inrichting en eventuele verstrekkingen tussen de reclassering en het college onderling, worden beheerst door de AVG en UAVG. Op de verwerking door de directeur is de Wjsg van toepassing.

Gegevens betreffende de gezondheid van de gedetineerde vallen niet onder de AVG en UAVG als het betreft gegevens over verleende forensische zorg. Deze worden aangemerkt als tenuitvoerleggingsgegevens in de zin van de Wjsg. Voor de gegevensverwerking in de forensisch zorg is een afzonderlijke handreiking opgesteld. Zie verder hoofdstuk 6.

De gegevens in artikel 20d, derde lid, Pm hebben betrekking op eerder verleende zorg of maatschappelijke ondersteuning. Deze gegevens betreffen de gezondheid van de gedetineerde. Op de verwerking van deze persoonsgegevens door de reclassering en het college is het regime van de AVG van toepassing. Zodra deze gegevens aan de directeur zijn verstrekt, zijn op de verdere verwerking door de directeur (onderdelen van) de Wjsg van toepassing.

Bij het intakegesprek van de casemanager wordt gevraagd naar eerdere of lopende zorgtrajecten. Voor de verdere verwerking door de directeur kunnen dergelijke persoonsgegevens, mits deze gegevens geverifieerd en correct zijn, als tenuitvoerleggingsgegevens worden aangemerkt. De casemanager controleert daartoe de kwaliteit van de gegevens voordat deze worden verstrekt (51b, derde lid, juncto 3, vijfde lid, Wjsg). Wanneer de directeur ten behoeve van de re-integratie dergelijke gegevens verstrekt aan de gemeente, is deze verstrekking - ook waar het gegevens over de gezondheid betreft - niet van de instemming van de gedetineerde afhankelijk.

6 Andere mogelijkheden voor gegevensuitwisseling

Deze handreiking gaat over gegevensuitwisseling met als doel de vaststelling, aanpassing en uitvoering van het D&R-plan en de ondersteuning van gedetineerden bij hun re-integratie. Voor gegevensuitwisseling met andere doeleinden zijn ook vaak goede richtlijnen te vinden. Bijvoorbeeld voor de gegevensuitwisseling in de Zorg- Veiligheidshuizen of de gegevensuitwisseling rondom het nieuwe artikel 18b van de Penitentiaire beginselenwet, dat gaat over het delen van gegevens over geweldsrisico's.

Forensische zorg

Voor de uitvoering van taken ten aanzien van de forensische zorg kunnen (medische) gegevens worden uitgewisseld. In de Handreiking Forensische Zorg is deze gegevensuitwisseling nader uitgewerkt en wordt uitgelegd hoe gegevens met ketenpartners kunnen worden gedeeld.

Risico's op geweld

Artikel 18b van de Penitentiaire beginselenwet (Pbw) voorziet in een wettelijke grondslag om gegevens te delen over risico's op toekomstig geweld, inclusief zedenmisdrijven. Deze gegevens kunnen worden gedeeld tussen het OM, de politie, de reclassering, de DJI en de burgemeester ten aanzien van gedetineerden bij wie het risico aanwezig wordt geacht dat zij na detentie een ernstig gewelds- of zedenmisdrijf zullen begaan. Om welke gegevens het gaat en hoe die worden uitgewisseld is uitgewerkt in een handreiking.

Gegevensuitwisseling in het Zorg- en Veiligheidsdomein

Valt de persoon onder de aandacht van het Zorg en Veiligheidshuis (ZVH) waar DJI of de reclassering aan deelneemt dan kunnen gegevens in D&R-plan, risico's en gedragsinformatie worden gedeeld met de deelnemers aan het betreffende ZVH waar de persoon onder de aandacht is.

De Landelijke stuurgroep Zorg en Veiligheid heeft het 'Handvat Gegevensuitwisseling in het Zorg- en Veiligheidsdomein' opgesteld. Dit handvat is breed van toepassing op samenwerking gericht op de persoonsgerichte aanpak bij complexe casuïstiek. Het handvat bevat een uitleg van de belangrijkste regels uit de AVG en geeft aan met welke sectorspecifieke regels bij gegevensuitwisseling in een samenwerkingsverband rekening gehouden moet worden. Daarnaast bevat het handvat een leidraad voor het organiseren van samenwerking in het zorg- en veiligheidsdomein. Meer informatie staat hier: <https://www.veiligheidshuizen.nl/handvat>.

Op 17 december 2020 is de Tweede Kamer een wetsvoorstel omtrent gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden) aangenomen. Als de Eerste Kamer instemt met het wetsvoorstel dan voorziet deze wet in een juridische basis voor de verwerking van persoonsgegevens door samenwerkingsverbanden, zoals de Zorg- en Veiligheidshuizen.

Ketenveldnorm in het ZVH

De ketenveldnorm is een specifieke werkwijze voor gegevensuitwisseling binnen een Zorg en Veiligheidshuis (ZVH), die is bedoeld voor een kleine groep cliënten met (aantoonbaar hoog) risico op gevaarlijk gedrag als gevolg van een psychische stoornis en/of een verstandelijke beperking en/of een verslaving en/of een niet aangeboren hersenaandoening. Deze werkwijze is bij het verschijnen van deze handreiking in ontwikkeling en dus nog niet algemeen ingevoerd. Het doel van de samenwerking in het ZVH is het tot stand brengen van een levensloopbenadering die zich kenmerkt

door continuïteit van intensieve ondersteuning en zorg en door professionals die betrokken blijven zo lang dat nodig is. De zorg en ondersteuning worden eenvoudig op- en afgeschaald naar zwaardere of lichtere vormen, ook in het sociaal domein. De Ketenveldnorm ziet specifiek op mensen die

- geen strafrechtelijke titel (meer) hebben,
- onder 'reguliere' financieringsstromen vallen
- maar wel een forensisch behandel- en begeidingsklimaat met forensische expertise
- én ook ondersteuning en hulp op andere levensgebieden nodig hebben.

Het gaat om volwassenen met complexe problematiek, die vaak al jaren bestaat en steeds weer voor onrust zorgt. Informatie hierover is te vinden op: <https://www.continuiteitvanzorg.nl/>

Gegevensuitwisseling op grond van zwaarwegend algemeen belang, artikel 51c Wjsg

Op grond van artikel 51a Wjsg kunnen tenuitvoerleggingsgegevens worden verstrekt en verwerkt, indien dit noodzakelijk is voor een goede vervulling van een wettelijke taak of het nakomen van een andere wettelijke verplichting. De voorwaarde is dat de verstrekking valt onder één van de in artikel 51c Wjsg genoemde doelen en dat die verstrekking noodzakelijk is met het oog op een zwaarwegend algemeen belang. Tot die doelen behoren de voorkoming, de opsporing, het onderzoek en de vervolging van strafbare feiten, schuldhelpverlening of resocialisatie van betrokkene; het bestuurlijk handelen of het nemen van een bestuursrechtelijke beslissing of het verlenen van hulp aan slachtoffers. Ook de gegevensuitwisseling ten behoeve van de totstandkoming, aanpassing en uitvoering van het D&R-plan, valt hieronder.

Via een beleidsregel zal een nadere uitwerking worden gegeven van de situaties waarin artikel 51c Wjsg kan worden gebruikt voor de uitwisseling van tenuitvoerleggingsgegevens.

Bijlage Wettelijke bepalingen

Artikel 18a Penitentiaire beginselenwet

1. De directeur draagt zorg dat uiterlijk binnen vier weken na binnenkomst van de gedetineerde in een inrichting, zo veel mogelijk in overleg met hem, een detentie- en re-integratieplan wordt vastgesteld. Het detentie- en re-integratieplan kan gedurende de detentie, zo veel mogelijk in overleg met de gedetineerde, worden aangepast.
2. Het detentie- en re-integratieplan vermeldt in ieder geval:
 - a. het individuele begeleidingsplan, inclusief eventuele zorg die de gedetineerde nodig heeft,
 - b. de gedrags- en re-integratiedoelen die de gedetineerde tracht te behalen,
 - c. de activiteiten waaraan de gedetineerde deelneemt en de activiteiten en het verlof waarvoor de gedetineerde bij goed gedrag in aanmerking komt
 - d. de essentiële voorwaarden voor deelname aan het maatschappelijk leven van de gedetineerde, voor zover deze ontbreken.
3. De directeur betreft bij het opstellen van het detentie- en re-integratieplan eventuele adviezen van de rechter, het openbaar ministerie of de reclassering omtrent de tenuitvoerlegging.
4. De directeur kan ten behoeve van het vaststellen of het aanpassen van het detentie- en re-integratieplan overleggen:
 - a. met de reclassering;
 - b. met het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waar de gedetineerde ingezetene was of overwegend verbleef voorafgaand aan de detentie dan wel de gemeente waarin de gedetineerde zich na afloop van zijn detentie wil vestigen, over de essentiële voorwaarden voor deelname aan het maatschappelijk leven, bedoeld in het tweede lid, onderdeel d.
5. De directeur draagt zorg dat de tenuitvoerlegging overeenkomstig het detentie- en re-integratieplan plaatsvindt.
6. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de nadere eisen waaraan een detentie- en re-integratieplan ten minste moet voldoen en de voorschriften die bij de vaststelling of een aanpassing van het plan in acht moeten worden genomen. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over welke gegevens, in welke gevallen en onder welke voorwaarden, kunnen worden uitgewisseld tussen de directeur, het college van burgemeester en wethouders en de reclassering ten behoeve van de toepassing van het vierde lid.

Artikel 20d Penitentiaire Maatregel

1. Voor zover dit noodzakelijk is ten behoeve van het vaststellen, aanpassen en uitvoeren van het detentie- en re-integratieplan van de gedetineerde kunnen gegevens, waaronder persoonsgegevens betreffende de gezondheid, over de essentiële voorwaarden voor deelname aan het maatschappelijk leven aan elkaar worden verstrekt door de directeur, de reclassering en het college.
2. De in het eerste lid bedoelde gegevens betreffen:
 - a. persoonsidentificerende gegevens:
 - 1°. de geslachtsnaam;
 - 2°. voornamen;
 - 3°. adres;
 - 4°. geboorteplaats en geboortedatum;
 - 5°. nationaliteit;
 - 6°. persoonsidentificerende nummers.
 - b. de datum van aanvang van de vrijheidsbeneming en van de invrijheidstelling.
 - c. de vaststelling dat de gedetineerde al dan niet beschikt over een geldig identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder 1° tot en met 3°, van de Wet op de identificatieplicht en, indien hij over een dergelijk document beschikt, wat daarvan de geldigheidsduur is.
 - d. het behoud of het verkrijgen van huisvesting of onderdak na detentie, zoals:
 - 1°. de inschrijving als woningzoekende;

- 2°. de woonsituatie vóór detentie;
 - 3°. het bestaan van een betalingsachterstand bij een huurovereenkomst.
 - e. het verkrijgen van een inkomen uit betaald werk of uitkering na detentie, zoals:
 - 1°. het arbeidsverleden;
 - 2°. eerdere uitkeringen of werkkomen en de hoogte daarvan;
 - 3°. het opleidingsniveau en eventueel lopende opleidingstrajecten.
 - f. gegevens als bedoeld in artikel 8 van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening ten behoeve van de toeleiding naar schuldhulpverlening.
 - g. de ondersteuning van de gedetineerde bij het opschorten en weer opstarten, of aanvragen van een zorgverzekering, zoals:
 - 1°. het hebben van een zorgverzekering vóór detentie;
 - 2°. de naam van de zorgverzekeraar;
 - 3°. het polisnummer behorende bij de verzekering.
 - h. het behoud of de versterking van een positief sociaal netwerk, met inbegrip van een hulpvraag namens de gedetineerde voor ondersteuning in de thuissituatie na detentie en een hulpvraag namens de gedetineerde aan de gemeente voor ondersteuning van gezinsleden tijdens de detentie.
3. De directeur, de reclassering en het college verstrekken elkaar, indien zorg of maatschappelijke ondersteuning tijdens of na detentie nodig is, de door hen verwerkte persoonsgegevens betreffende de gezondheid als bedoeld in het eerste lid, die noodzakelijk zijn voor het organiseren van deze zorg of maatschappelijke ondersteuning. Die gegevens kunnen betrekking hebben op:
- a. eerdere en lopende zorgtrajecten in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten, de Jeugdwet of de Wet forensische zorg;
 - b. de naam van de zorgaanbieder die de trajecten uitvoert of bij de eerdere uitvoering betrokken is geweest;
 - c. de gemeente waar de zorg of maatschappelijke ondersteuning is of wordt verleend.
4. Ten behoeve van het vaststellen, aanpassen en uitvoeren van het detentie- en re-integratieplan, kunnen de directeur, de reclassering en het college overleggen over het inzetten van reclasseringstoezicht, het uitbrengen van advies en de inzet van interventies voor de invulling en uitvoering van het detentie- en re-integratieplan. Hiertoe kunnen gegevens worden verstrekt over:
- a. eerdere reclasseringscontacten, het detentieverloop en de detentiefasering;
 - b. de motivatie van de gedetineerde;
 - c. het gedrag van de gedetineerde tijdens detentie.